По конфіскаті — наклад другий.

Ч. 3 (156). Львів, четвер 4. січня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік II.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143 322.
Адреса для телеграмів Громадський Вістник Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 5000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Німеччині 7500 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 50 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 7500 мп. Зміна адреси 300 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Ціна примірника 200 мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Львів, 3. січня 1923.

Америка і Европа

Біля місяця вже европейська преса переповнена інформаціями про ту акцію, яку мають розпочати Північно Американські Сполучені Держави в цілях відновлення вруйнованої й знищеної війною Европи. Не так давно ті інформації носили дуже оптимістичний характер і про втручання Америки в европейські справи подавалось, як про факт найблищої будуччини. В останні дні ці інформації носять більш песімістичну окраску й зазначують, що ріжні проєкти, які висуваються для налагодження европейських відносин, ще не мають надій на ближчу реалізацію.

Як проте не ставитися до тих ріжнородних, суперечних, часами навмисне непевних й інспірованих інформацій, які в такій великій кількости подає тепер преса про заміри Америки відносно Европи, незалежно від більшого чи меншого оптимізму необхідно прийти до висновку, що в Америці зазначився певний здвиг що до її відношення до Европи, що там розпочався певний складний процес, який мусить ра[illegible] пізнійше дати свої наслідки.

Становище повної ізоляції, повного невтручання в европейські справи для Америки могло являтись тільки часовим і період, коли ця лінія була загально визнаною вже очевидно кінчається. Економічні інтереси Північно-Американських Сполучених Держав, які викликали зявлення цієї лінії політики, тепер зі зміною економічної конюнктури мусять довести до її зміни, до вироблення нових організаційних вихідних точок.

Америку минули всі страхіття світової війни і наслідком її господарське становище Америки не тільки не погіршилось, а навпаки поліпшилось. Завдяки військовим замовленням, що їх Америка виконувала для обох воюючих таборів, процес нагромадження капіталів в ті часи відбувався з надзвичайною інтензивністю. Зайві капітали, як новоутворені, так і вийняті з европейських підприємств в великій кількости були уміщені в Полудневій Америці, де завдяки цьому впливи Північно-Американських Сполучених Держав значно зросли. З другого боку уміщені ці зайві капітали в місцевому хліборобстві, яке, позбувшись европейської конкуренції, здобуло можливости для ширшого розвитку. Залагодивши в той спосіб цілком самостійно й незалежно від Европи, ті ускладнення, які викликані були світовою війною, Американські Сполучені Держави здобули можливість істнування певний час як самозадовольняючийся господарський організм, могли дивитись байдужно на той хаос і руїну, в яких перебуває Старий Світ. Але це становище ізоляції могло для Америки бути лише часовим. Процес дальшого нагромадження капіталів, потреба дальшого розширення ринків — ці моменти — повинні були примусити Америку знову звернути увагу на Европу, й цей процес збільшення уваги до европейських справ, процес усвідомлення необхідности активно вмішатися в хаос, що панує в Старому Світі, набірає все більш широких і виразних форм. Ідею активного виступу Америки пропагують тепер не лише окремі політичні діячі, що орієнтуються краще й повнійше в світовій ситуації. Маємо тепер в Америці цілу політичну групу — так званих фармерів — які належачи до обох з рішаючих партій демократичної і республиканської, обєднуються на плятформі активного втручання в европейські справи. Ця група ставить своїм завданням оборону інтересів фармерів, які в наслідок розширення посівної площі іза неможливости використування европейських ринків, перебувають в критичному становищі. На останніх виборах представники цієї ґрупи осягнули поважний успіх. О скільки тенденції, які панують в американському сільському господарстві, висловом яких являється фармерська група, являються ідентичними з тенденціями инших галузів народнього господарства Злучених Держав, є всі дані сподіватися дальшого поширення й перемоги прихильників активної европейської політики. Слід визнати, що вже й під теперішню хвилю ідея активізму зробила поважні успіхи в американській політиці. Такі факти, як активні виступи американського представництва в Америці, як поїздка англійського міністра фінансів Балдуіна до Америки в справі полагодження англійського боргу — ці факти ще недавно були неможливі.

Слід тільки побажати, щоби цей процес переходу Америки до активної політики в европейських справах наростав швидше й закінчився і оформився своєчасно. Становище Европи є о стільки безнадійне, що допомога Америки для неї, о скільки вона прийде незапізно, являється єдиним порятунком для Старого Світу.

По Льондоні -- Париж.

Берлін, 29. XII. 1922.

У хвилі, коли сі рядки появляться на стовпцях „Громадського Вістника“, голови урядів антантських держав підіймуть на-ново в Парижі наради, початі 10-ого й 11-ого ц. м. в Льондоні, про репараційні обовязки Німеччини. Діло в тім, що 15-ого січня 1923. року кінчиться признана Німеччині мораторія для оплат готівкою і перед кінцем того речинця жертва версайльського мира мусить мати новий плян виконування панщини і плачення данини, на місце льондонського ультімату з мая 1921. р., який своєю пересадністю, а ще більше своєю „кавчуковістю“, стоїть на перепоні у змаганнях до фінансового уздоровлення Німеччини шляхом міжнароднього кредиту. Пропозиції Німеччини ідуть у троякім напрямі: а) щоби дістати нову, довшу (хоч дволітню) мораторію; б) щоби сума всіх зобовязань була дефінітивно означена; в) щоби ся сума була значно обнижена у відношенню до ранійших означень. Правда, домагання Німеччини ідуть ще дальше, на прим. увільнення з під військової окупації Зарення, митових користей і т. ин., та в сім напрямі ніхто не має ілюзій... Самі попередні питання такі поважні, що від їх розвязки у великій мірі залежна дальша доля Німеччини.

Коли би розвязка репараційної справи залежала тільки від самої Франції, то ніхто не міг би сумніватися в тому, що ся розвязка принесла би Німеччині: до дотеперішнього розброєння прилучилися би повне політичне розбиття, новий розбір та господарська руїна. Та інтерес инших інтересованих держав не йде так далеко і тому Франція мусить шукати компромісу з Англією, Італією, Бельгією, посередно і з Америкою й Японією. В якій формі виявиться сей компроміс, ніхто ще сьогодні не вгадає. При сім треба памятати, що може не дійти до компромісу і що Франція домагатиметься свободи у власній самостійній акції проти Німеччини, а тоді зазначена у горі „розвязка“ могла би дійсно перетворюватися з обсягу національних мрій у сферу можливої дійсности... Правним пунктом виходу для такої самостійної акції французького уряду служить один пункт версайльського договору, який передбачує — в разі „наміреного недодержання обовязків“ з боку Німеччини — можливість окремої акції кождої з інтересованих держав. Отсі ворітця, хоч і як вони маленькі і хоч вони повстали зручним підставленням слова respectif зам. relatif, таки є і можуть бути використані в напрямі здійснення французьких плянів: щоби шляхом захоплювання „заставів“ довести до відорвання Зарення, окупації Поруря і т. ин. А ще як Німеччина своєю неоглядністю або хибною тактикою улегчить це здійснення!

На жаль, політичні керманичі Німеччини все ще грішать сими пороками. Ось саме в навечеря париських нарад, вже після льондонських, вийшли на яву два поважні промахи німецького уряду, які певно не скріплять його становища в Парижі, ні становища тих держав, які раді би охоронити Німеччину від крайности. Одна справа — чисто репараційна. Знаючи дуже добре, як французькі керманичі чатують на „намірене недодержання обовязків“ — передумову самостійної акції — німецький уряд допустив до того, що репараційна комісія ствердила, два дні тому, таку вину Німеччини в тому, що в сім році доставила на 2 і пів міліона марок за мало дров, і за таку розмірно дрібну суму дала противникови юридичний претекст для „законних“ санкцій.

Другий промах ще поважнійший. Як знаємо, Німеччина має „союзника“, приєднаного в Рапаллі — сов. Росію, одначе досі не признавалася до нього, навпаки енерґічно заперечувала поголоскам і ревеляціям, буцім-то поза торговельним договором, якого текст був оголошений, скривається політичний союз, ба навіть військова конвенція; сов. заступники заявили більш-менш те саме. Що-до самої ідеї такого союзу, ба навіть торговельних взаємин, то тут у Німеччині було з самого початку чимало скептицизму, одначе прінціпіяльної опозиції не було, навіть у правих колах: мовляв, faute de mieux краща й сов. Росія, ніж жадна; та покищо практичної користи не сподівався ніхто, тому згадані заперечення приймалися поважно в політичному світі. Тимчасом московські керманичі не тільки не були в силі поширити своїх політичних успіхів, впливів й умов, а просто опинилися, з якогось часу, у повнім політичнім відокремленню. На льозанській конференції вони, як протектори чи куратори Туреччини, опинилися в яркій суперечности з усіми великими і малими державами, навіть з Америкою. Примари британсько-російськ. конфлікту зявилися на політичнім горизонті... І в такій ситуації большевицькі керманичі й агенти компромітують Німеччину заявами про німецько-російське порозуміння, про новий тридержавний союз (Німеччина-Росія-Туреччина), про спільну боротьбу з західно-европейським імперіялізмом і т. ин. Тиждень тому прийшла з Москви до офіціозного бюра Вольфа депеша про крайно-нетактовні промови, буцімто сказані на бенкеті у німецького посла ґр. Брокдорфа-Ранцауа, а бюро... подало її у пресу. Одночасно головний творець рапальського договору, „червоний“ барон Мальцан авансує з директора східного департаменту нім. уряду закордонних справ на державного секретаря тогож уряду. Тутешні комуністи, які досі не мали міри у помаганню Антанті приборкувати Німеччину, заговорили нагло про — incredibile dictu! — ревізію версайського мира...

Все те хиба не улегчує становища Німеччини в найблищих репараційних нарадах і не поліпшує виглядів на успіх. Бо колиб і дійсно був якийсь тісний німецько-російський союз; колиб і Туреччина була поважнійшим третім колесом; колиб навіть до нього пристала Японія (очевидно ще не зараз!) як про се тепер мріють у Москві, — то чи всі ті союзники разом моглиб сьогодні, з яким небудь виглядом на успіх, підняти боротьбу проти решти світа? А як би підіймили, то чим вона скінчилася би? Німецький уряд се добре знає; він збентежений сею медвежою прислугою „союзників“, що своїм bluff-ом готові стягнути на Німеччину чималі трудноці. Тому нема тут жадного оптимізму що-до вислідів паризької наради. У світлі нової большевицької інтриги стає зрозумілий шою та загадковість, з якою були перервані льондонські наради і про яку я згадував у моїй попередній політичній хроніці. Антанта хотіла видко вичекати поки вияснить ся політичний горизонт, якого осередок тепер у Льозанні, щоб згідно з сим поговорити з Німеччиною про її репараційні обовязки.

С. Томашівський.

В справі мира.

Міжнародня жіноча конференція в справі нового мира.

Міжнародня Ліга Мира і Свободи скликала до Гаги конференцію в справі нового мира. Конференція відбулася в днях від 7—9 грудня 1922.

Українську секцію Інтернаціональної Ліги заступали на зїзді заступниця голови сеї організації п. О. Храпко-Драгоманова і д-р Надія Суровцова.

Відпоручницями галицької організації „Союз Українок" були Олена Залізняк і М. Д.

Українська секція вислала була до організаційного комітету зїзду два меморіяли: 1) в справі мирових договорів, 2) в справі останніх подій у Сх. Галичині.

З огляду на те, що організаційний комітет одержав дуже багато пропозицій від ріжних своїх секцій, які не можна було обняти підчас триденних нарад, ухвалив зїзд на внесення п. Маршаль, що конференція ухвалює лише одну резолюцію, поставлену президією з домаганням скликати новий мировий конгрес.

Через те меморіяли і резолюції, поставлені українською секцією, служили лише як субстрат до дискусій і інформацій.

Про заключені дотепер мирові договори та їх наслідки для заінтересованих народів, спеціяльно для українського народу, виголосила реферат д-р Н. Суровцова, запрошена до сього організаційним комітетом.

Про сучасне положення і найновіші події у Сх. Галичині реферували О. Залізняк і М. Д. П. Храпко промовляла на одній мітінгу.

Рішаючим чинником цілого зїзду були представниці з Америки, Англії та Франції, а також Німеччини; політичне і економічне положення німецької держави творили тему всіх рефератів та дискусій, спрямованих переважно проти офіціяльної Франції і її політики.

Питань, звязаних з положенням середущої та східної Европи, майже не торкано.

Робило се враження, що аранжери конгресу навмисне полишають сі справи, концентруючи всю увагу на Німеччину.

Утворення комісії, зложеної з представниць секцій з сукцесійних держав: австрійської, української, чеської, польської, болгарської — має на меті виявити добру волю — або і є доброю волею Інтернаціональної Управи, занятися справами тих народів. Головою комісії вибрано К. Маршаль, яка між иншим заявила, що одержала офиціяльне запрошення від польського правительства приїхати до Польщі для обзнайомлення з обставинами. Найблизче зібрання комісії має відбутися літом цього року в Чехії.

По обчисленням мандатної комісії на конференції було заступлено 20 народів, 111 організацій, що гуртують до 20 міліонів членів.

По конференції виїхала Й. Аддамс і К. Маршаль до скандинавських держав, а потім до держав Антанти, щоби у їх правительств робити заходи в справі скликання нового світового мирового конгресу.

З емігрантської недолі.

(Лист із Франції.)

В цьому листі не буду казати про політичну післяреволюційну еміграцію, яка повстала здебільша з членів ріжних „дипльоматичних місій", що потім частинно зліквідовані й частинно „скорочені", збільшили ряди бездомних вигнанців. Пониժчі рядки не говорять про тих, що приїхали за кордон у вагонах І. кляси, лише про тих, що пішли на чужину на заробітки, або кинула їх туди війна, військові накази старшин.

Вперше ширші кола французького населення почули за Українців в 1918 р., коли здемобілізовані з російського корпуса у Франції, українські жовніри відділилися від Росіян і, поділившися на невеличкі гуртки, почали пошукувати праці в центральній Франції. До них приєднались українські полонені з Німеччини. Таким чином уже в 1918 році ми бачимо в Невері, Бордо, Турі, Монтаржі й инших містах чималі групи Українців. В матеріяльнім відношенню живеться їм не дуже погано. Навчилися більше-менше говорити по французьки, мають звязок і здебільша не передплачуючи ніяких ґазет, про найважнійші події в Батьківщині довідуються з невеличкого клаптика, який періодично виходить під назвою бюлетена Національної Ради. Ф. Савченка.

В 1920 році нахлинула у Францію друга велика ґрупа Українців зі Східної Галичини. Транспортовано їх (ще й досі транспортують) за контрактом (9—12 місяців) на рільні роботи та в копальнях вугля. На місці, себто в Ченстохові, Варшаві, Познані їм обіцяно мало не рай: франків 300 на місяць на господарчім харчі, безплатний поворот до дому по скінченню контракту, і т. д. Але на ділі вийшло зовсім инакше. Робітник заробляє — мужчина 300 фр., а жінка 200 фр. в місяць, але на своєму харчі. Можна уявити собі те тяжке становище, в якому опинилися люде, що з цілими родинами повтікали з одного „раю" і попали запродані в другий. А приходиться терпіти, бо доки контракту не скінчив — нема тобі дороги. Але коли хто навіть і скінчить контракт, то все одно добробут його не поліпшується.

Із скінченням контракту треба їхати за паперами до того бюра, звідкіль узяв тебе господар, (котрий платить по 150 фр. за людину.) Це Шелон, Ляон, Амієнс, Ст. Кентін, Верден і ин. але там вам скажуть, що треба повертатися знов до ріллі, і продають у друге кому небудь за 150 фр. В противному випадку не віддають паперів і лякають, що поліція арештує. Колиж нарешті і видадуть декотрим жадані папери на руки, то знов таки погано, бо поздовж пашпорту написано „рільник" і коли робітник і найде працю на фабриці чи де инде, то поліція відмовляється зареєструвати і людина мусить повертатися знову до ріллі й працювати за 300 фр. від зорі до зорі. Мабуть краще тому, хто надумає „загубити" папери. Прикинеться дурником та й лучше це, бо нарешті в такий спосіб йому видадуть „carte d' indantité", котра дозволяє працювати всюди. Щож торкається того пункту, котрим обіцяно безплатний поворот до краю, то він легко рішається. В польськім консуляті вам скажуть, що се вже скасовано, а вам, мовляв, треба заплатити 25, 50 фр. (з кого як виторгують) за польську візу, тимчасом, коли французька віза коштує 2 фр. 20, а більгійська 2 фр. 40. (Ріжниця!)

Так, тяжко довелося Українцям запроданим до Франції, але всеж тільки декотрі відважуються повертатись до краю. А налічується їх тут поверх 7.000 люда. Правда чимало виїхало до Америки при допомозі американських свояків, але більшість перебуває тут.

Рівнож не завидна доля й третої ґрупи Українців, бувших солдатів Врангелівської армії. Немало злиднів зазнали вони, поки добралися з Африки до Франції. Але ці Українці переважно інтелігенти, що вміли за себе постояти, де потреба, й дали собі раду. Багато з них найшло працю в париських фабриках. Одночасно з працею вчаться потроху і навіть улаштовують забави; у Монтаржі тиждень тому влаштували вечірку-спектакль українські робітники фабрики ґумових виробів. Місцевий театр запрошує їх на гастролі до себе.

Досі головною перешкодою до зорганізування тутешньої української еміграції було: 1) незнання французької мови, 2) неможливість підшукати працю в однім місці для багатьох, 3) нестала праця на однім місці. Вся північ Франції переповнена Українцями. Відбудовують розбиті до тла міста. Але всидіти на однім місці 2—3 місяці неможливо. Праця кінчиться і приходиться переїздити до иншого місця. При такому способі життя неможливо й ґазети виписати, бо заки прийде ґазета, то сам будеш десятки кільометрів від того місця.

Та потроху вичислені перешкоди поборюються й треба сподіватися, що українське національне життя на еміґрації у Франції розвинеться вже в найблизшому часі.

Париж, грудень 1922 р.

Т. Гр.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

Українські справи.

Святкування проголошення самостійности України.

Для того, щоб відзначити 22. січня, день оголошення самостійности України, й тим заманіфестувати національну єдність і волю української нації до визволення, уряд УНР. постановив звернутись до всіх наддніпрянських організацій з закликом в той чи инший спосіб урочисто відсвяткувати день проголошення самостійности України.

З огляду на те, що на 22. січня 1923 року припадає пятирічна річниця оголошення самостійности має бути випущене видання, присвячене оцінці пережитого етапу боротьби за українську державність.

Велика Україна.

Терор на Поділлю.

На Поділля в останні дні прибула з Харкова ревтрійка для ліквідації „банд" і знищення контрреволюції. В розпорядженні ревтрійки перебуває 70 чоловік чекистів і військові частини; вона має право арештувати й розстрілювати без суду. Ці свої уповноваження вона використовує дуже широко.

По цілому Поділлю переводяться масові арешти. В Сатанові арештовано 65 чоловік, в Волочиську 32, в Проскурові засуджено на розстріл 20 чоловік. Арештовують головним чином тих, які провадять торговлю з Польщею; привіз товарів з Польщі оголошено контрреволюційним актом. По крамницях забирають і конфіскують як закордонні так і місцеві товари. Недавно до Гусятина прибули купці, які закупили там товарів на 23 міл. марок. Підчас перевозки товару чекисти всіх вісім чоловік, які перевозили товар, заарештували. В останні дні кілька львівських фірм, що мали в Підволочиську свойого представника для торговлі з совітською Україною за один тільки раз втратили 130 міл. марок, бо їх постійний покупець з того боку, який мав на торг всі потрібні дозволи від совітських установ був заарештований, а товар його конфіскований.

Цікаво, що всі конфісковані товари забирає Внішторг, який має їх виставити на київських контрактах, як доказ того, що торговельні відносини розвиваються".

Повстанський рух.

Командуючий київською військовою округою Якір у розмові з співробітниками „Рабочей газети" заявив, що недавно на правобережну Україну проскочила з Польщі повстанська частина під командою Погиби.

Раковський про румунсько-совітські відносини.

Раковський в розмові з кореспондентом румунської газети „Адеверуль" заявив, що совітський уряд не думає про нові війни; він не один раз пропонував Румунії розпочати переговори. Раковський рішучо заперечив чуткам про пересування совітських військ і заявив, що совітський уряд по власній ініціятиві ліквідував агітаційну організацію „Закордота".

ВП. Передплатників в Чехо-Словаччині просимо отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Леґіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адміністрація.*

З польських справ.

„Направа Річипосполитої".

До очікуваної на 9. ц. м. конференції б. міністрів скарбу в справі уздоровлення фінансів Польщі офіціяльні круги привязують велику вагу. Всі запрошені відповіли, що візьмуть участь у конференції. Погляди б. міністрів скарбу, основані на особистих досвідах і спостереженнях, вважаються вельми цінним матеріялом для уряду. Незалежно від дискусії б. міністрів скарбу поподинокі уряди предложать премієрови ґен. Сікорскому свої проєкти уздоровлення державних фінансів. Усе це повинно дати урядови достаточний матеріял, щоб на його підставі зложити плян направи скарбу.

Наглі суди для спекулянтів.

А. В. доносить: Сікорскі заповів, що уряд задумує предложити внесення про наглі суди проти нечесних спекулянтів, які заробляють величезні суми при помочі контрабанди харчових продуктів за кордон.

Чи був комплєт на життя президента Нарутовіча?

Вчора сконфісковано нам один уступ із звіту з розправи проти Невядомского, цитований на підставі польських ґазет. Подаємо його в дослівному перекладі з „Курєра Поранного" ч. 1 з 1923 р.: „О год. 4 мін. 10 забирає голос адвокат Пасхальскі і в ширшому виводі мотивує внесення, щоб завізвати на свідка Юзефа Еверта, котрий зізнає, що в день душегубства, на дві години перед злочином, чув у Сосновци, що вбиття президента Нарутовіча взяв на себе маляр Еліґіюш Невядомскі. О год. 4 мін. 35 трибунал іде на нараду над внесенням адв. Пасхальского. Суд по пятимінутовій нараді повернув на салю. Предсідник заявив, що трибунал відкидає внесення адв. Пасхальского на завізвання свідка Евер-

га. Суд уважав пізізнання за маловажні для справи".

„Курєр поранни" подає цілий ряд листів, у яких грожено през. Нарутовічови смертю. „В одному листі зі Львова — дословно пише „Курєр Поранни" в ч. 1 з 1923 р. — сказано: „Що ще лише 4 дні життя йому остає, що треба вже робити завіщання". Лист цей вислано зі Львова 13., а отримано 18. грудня 1922 р".

„Курєр поранни" ч. 1 з 1923 р. дословно пише: „Хоч студента Демідовіча вчора не допитувано як свідка, то всеж була про нього мова на вчорашньому засіданню суду. Демідович основуючися на враженню, яке виніс із розмови з Невядомским, був переконаний, що атентат доконано в порозумінню з деякими чинниками, а це заперечував Невядомскі вчора. Що в гру входили якісь „посторонні вплива" зізнала у вступному слідстві теж 1 п. Анна Невядомска (20 літня) дочька обвинуваченого". Так дословно пише несконфіскований „Курєр поранни" ч. 1. з 1923 р.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Дня 27. XII. зловили Василя Головку і відставили до тюрми в Бібрці, де вже сиділо подібних около 40.

Дня 28. XII. трьох жандармів перебрались за „купців" і ходили по селі за соломою, свиньми, каменем і т. д. Але люде пізнались на них і купці нічого „не купили".

Одначе тутешні Поляки вказали на 1 призивного, а то Михайла Зкалоцького, що був занятий в каменоломі, котрого „купці купили" і відставили до арешту в Бібрці. Там в ночи прийшло 3 жовнірів зі служби такого типу як „wachmistrz Luśnia" з „Pana Wołodyjowskiego" і стали переконувати його як то йому добре буде при польським війську і так „dobitnie argumentowali", що стратив притомність під тими аргументами. На се є свідки, як вже до непритомного кричали, „wstawaj kabanie, bo cię zastrzelimy".

Здається, що ще не кінець лиху, бо є ще 8 призивних, які не ставились.

Огляд польської преси.

Ст. Грабскі пише в „Слові польскім:" Останні чотири роки закріпили міжнародне становище Польщі в її теперішних, польською зброєю здобутих кордонах. „Замовкли німецькі передбачування швидкого кінця сезонової Польщі. Англія залишила втручатися в наші внутрішні справи на Віленщині і в Східній Галичині. А одначе наша самостійність іще не вповні закріплена". Про постанови сойму рішають „національні меншости", які є органами політики зовнішних, ворожих Польщі сил: Німеччини, України-Росії й Жидів. Признання їм рівноправности у вирішуванню польських державних справ є кривдою для Поляків, обмеженням їхньої внутрішної самостійности на користь зовнішних ворогів Польщі. Але крім писаної є моральна конституція народу. Вона вимагає створення тривкої польської більшости в законодатних тілах. „Про політику держави мусить рішати польська більшисть". Але ця більшисть буде тривка щойно, коли гасло „Польща для Поляків" глибоко вп'їться в маси і стане заповідю щоденного їхнього життя. Моральну ощо конституцію народу повинна виконати організаційна праця самої польської суспільности, визволюючи польську науку, літературу, публіцистику, горговлю, промисл, сільське господарство, громадське самоврядування, від чужих впливів, перш усього жидівських. „Мусимо зорганізувати самостійність Польщі змаганням зверненим у глибини народу".

Ст. Стронськi дає в „Ржечпосполітій" огляд 1922 року: Рік, який оце минув, є зворотним в історії останніх літ. Прихід Поанкаре до влади у Франції, Бонар Лоу-а в Англії, фашистів в Італії — себто урядів „поміркованих, але залізної волі" — не є припадковим зворотом на право, але наслідком того, що суспільности скрізь зрозуміли, що тільки спокійна і поміркована політика може побороти повоєнні господарські трудности, які лише росли при політиці крайних елементів. Наслідки цих політичних змін 1922 року є очевидні: Німеччину Франція стиснула так, що вона перестала міряти про відплату. Большевицька Росія програла свою трьохлітню гру обманювання Европи. Комуністична пропаганда скрахувала викликавши такі протилежні струї як ось фашизм.

Тільки в Польщі ще не прийшов перемін, хоч 1922 рік приніс повне банкроцтво влади лівиці з Пілсудским. Лівиця все ще старається вержати при помочі ворожих для Польщі національних меншостей владу в своїх руках, але це тільки обурює національне почуття польських мас і з дня на день росте їхня воля змінити відносини. Тож перемога засади польської більшости є певна.

„Роботнік" бє в алярм із приводу ендецької агітації проти теперішнього кабінету і пише: Ген. Сікорского вважають енергічною і рішучою людиною. Тому маршалок Ратай доручив йому творення кабінету. Уряд Сікорского не є лівий, а центровий і тому П. П. С. не дуже то ним одушевляється. Добра прикмета цього уряду є тільки в тому, що він не є „хієнський". Тому й вірить йому суспільність, знаючи, що він оборонить Польщу перед рамами реакції. Сьогодні „Хієна" виступає проти кабінету, називаючи його „генеральським" і стає на котурнах оборонця „демократії". Це нікого не ошукає. Ендеція хоче лише „вилизатися з ран при урядовім жолобі".

„Курієр Поранни" з нагоди рекламованої „направи Річпосполитої" пише: Чи справді Річпосполиту вдасться направити? Сьогоднішні важкі скарбові недомагання Польщі є її історичною признакою: завше скарб Річипосполитої був пустий і завжди говорено про „направу". Видко, що причина лежить глибше, бо в польській душі, невміненій у своїх підставах від століть. Змінити цю душу треба і широкі маси польського народу запрягти до добровільної праці над „направою Польщі".

Инакше найгеніяльнійша „програма направи трісне наче миляний пузир".

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. бил. кн. 40.000.

Дописи з краю.

З Косівщини.

З призначених річників ледви 1/20 часть цілого населення ставала добровільно до асентерунку.

Перед асентерунком грозили жандармерія і військо, що утікачі (від бранки) будуть розстріляні а хати їх спалені. Так голосив по селах сусідних від Кут поліцай Франц Вольф з наказу жандармерії в асистенції війська. Коли до бранки ніхто в призначений день не явнся, вислано по селах відділи війська і ті ловили по хатах хлопців від 16 літ і везли форшпанами до Косова. Всіх асентеровано крім знаних калік і давано їм картки як добровольцям, що ось з власної охоти йдуть до польського в...ська.

В нашій околиці стоять карні експедиції, крім піхоти і кіннища. Стояли в Кобаках, в Старих Кутах, де забирали збіжже і сіно, а військо крало і розбивало комори. Староста в Косові наказав платити громаді на удержання війська одну тисячку на голову так, що заплатили за побут двох неділь 2 міліони. Зі Старих Кут перейшли до Тюдева, та з браку стайнів вийшли до Микитинець коло Пістиня,

...і військо перейшло до Хімчина коло Косова.

Населення тягають на форшпани в далекі дороги до Коломиї, Жабя, що дня инші села, а трапляється, що фіри стоять в Косові по добі і більше, даремно, у голоді і холоді без всякої нагороди. Крім сього кождий постерунок жандармерії бере форшпани для себе і стягає з громади сіно на удержання постерункових коней і коней зі староства без заплати. В Косові маємо 3 старостів — Секерскі, дотеперішний, перенесений, новопризначений Вінярскі ще не обняв управи, а управляє д-р Качковскі, комісар, знаний шовініст і начальник польської бобофкі. На днях приїздив до Косова і Кут д-р Гачевскі з Коломиї, як відпоручник okręgowej bojówki. Наради були тайні, до яких крім урядників і учителів з польських міщан допущено тільки одиниці.

Вигляди паризької конференції.

Надійний настрій.

N. Fr. Pr. поміщує таку телеграму свого париського кореспондента:

„Французькі урядові кола глядять на вигляди париської конференції відносно оптимістично. Вашому кореспондентови виявлено в Ке д' Орзей, що від часу льондонської конференції послідувало зближення поміж союзниками на стільки, що Англія признає вимоги Франції виправданими її фінансовою скрутою, та що й Італія є переконаною що французька політика є диктована виключно фінансовими трудношами.

Французькі офіціяльні кола є того погляду, що льондонські вістки про наміри Англії не представляють ясно певної означеної програми англійського уряду, тільки передають погляди, які є питомі для англійських кол, що стоять близько теперішнього уряду. Кажуть, що остаточно ще не виготовлено ніякої програми, так, що Англія має прийти на конференцію, як і Франція, з „гнучкою" програмою, сводіючися, що переговори доведуть до спільної програми союзників. Поанкаре не буде настоювати лише на такій чи иншій розвязці, а зробить залежним своє становище від ходу переговорів. Також оцінка фаховців в нічому не вяже французького уряду. Наради фаховців мали характер лише виміни думок на випадок ріжних можливостей.

Дальше інформували на Ке д' Орзей, що Італія прийде на конференцію з докладною програмою та предявить там конкретні пропозиції.

Що торкається заяв американського державного секретаря Юза, то, кажуть у французьких колах, як довго американський уряд не буде готовий взяти на себе частину відповідальности за розвязку питання відшкодувань, себ то як довго не змінить свого становища до справи управильнення боргів, — то не можна давати жадного практичного значіння вмішанню Зединених Держав в переговори над справою відшкодувань".

Військова бранка у Сх. Галичині.

Бобрейчина.

Перед парижською конференцією

Термін конференції.

Парижська конференція буде відкрита дня 4. січня ц. р. по полудни.

Справа відшкодувань.

Німецький канцлер Куно виголосив у Гамбурзі промову, у якій заявив, що нові німецькі пропозиції мусять бути приняті Антантою без всяких застережень. Німеччина не має ворожих замірів супроти Франції і готова дати всякі можливі гарантії, щоби тільки не нарушувати мира.

Поанкаре говорить.

Поанкаре в розмові із журналістами заявив, що на парижській конференції він буде кермувати принціпом не удіювання жадних мораторі

рій без гарантій. Франція має замір завести контролю німецьких державних лісів над берегами Рену і експльоатувати їх згідно з версайльським договором.

Німецький підсекретар в Парижі.

До Парижа приїхав німецький підсекретар Берґман, котрий привіз нові пропозиції Німеччини в справі відшкодувань. Берґман візьме участь в нарадах париської конференції.

Нові німецькі пропозиції

„Нає Фрає Пресе“ доносить із Берліна 30. грудня: Наради кабінету про питання відшкодувань покінчилися. Ще сьогодні висилається до Парижа ноту, в якій німецький уряд повідомляє, що бажає предложити пропозиції в справі остаточного полагодження німецьких відшкодувань і тому просить дати змогу німецькому представникови, імовірно державному секретареви Берґманови обговорити ці пропозиції устно в Парижі. Таким чином кабінет відкинув погляд, що німецькі пропозиції треба відразу вислати в письменній формі, відкинув його, щоб оминути шкідливого впливу передчасних публичних дискусій на тему пропозицій.

Пропозиція Юза.

„Нає Фрає Пресе“ доносить під датою 30. м. м. з Вашінґтону: Лист през. Гардінґа до сенатора Лоджа і промова державного секретаря Юза в Нюгавен зясовують, як американський уряд задивляється на поміч Сполучених Держав для Европи. Американський уряд є того погляду, що на випадок, колиб усі инші способи розвязки питання про відшкодування завели, треба скликати комісію економічних і фінансових знавців, щоб розглянули проблему. Сполучені Держави ждуть на запрошення того роду і рішили його приняти. Як тільки запрошення насліє, Америка визначить своїх представників.

Наради знавців не можуть одначе відбуватися в Америці, бо Сполучені Держави не хочуть, щоб рівночасно обговорювано справу довгів. Конференція тільки тоді принесе користь, коли складатиметься із знатоків, призначених урядами. Але Сполучені Держави не підіймуть ніякої ініціятиви, поки не впевняться, що заінтересовані держави на американську пропозицію згодяться.

РІЖНІ ВІСТИ.

Наради за нарадами.

Бонар Лоу і льорд Керзон та Поанкаре відбувають наради в справах, що торкаються льозанської конференції. Після нарад Поанкаре видає величавий бенкет в честь представників союзних держав.

Домагання Греції.

Представник грецького уряду в Сальоніках у своїй промові заявив, що Греція бажає мира і домагається тільки ненарушення її суверенности та утримання грецького патріярхату в Константинополі.

Новий рік президента Німеччини.

Президент Німеччини Еберт на новий рік приняв у себе на авдієнції представників деяких держав та дипльоматичного світу. Папський нунцій Баккелі у своїх бажаннях висловив надію, що в найблизшому році всі народи дійдуть до бажаного мира і згоди. Президент Еберт відповідаючи, запевнив, що німецький нарід і уряд вчинить всьо, що в його силі, щоби не допустити до нової війни і двигнути Німеччину з економічної руїни.

Неуступчивість Туреччини.

Мустафа Кемаль Паша в розмові з кореспондентом часописі „Journal“ зазначив, що Туреччина порішила не зректися ані одної пяди землі і до останньої каплі крови боронити своїх прав. На думку Мустафи Кемаля паші, всі проєкти союзних держав є насильством і нарушенням національної гідности турецького народу. Турки не допустять до утримання грецького патріярхату в Константинополі, взагалі готові поставити на одну карту цілу будуччину Туреччини, а не покоритися.

Де перебуває б. цісарева Зита ?

Німецька преса доносить, що б. австрійська цісарева Зита перебуває з дітьми в одному селі під Мадритом в Еспанії, де провадить скромне і тихе життя.

Бувший німецький цісар Вільгельм II. про ситуацію в Европі.

Бувший німецький цісар Вільгельм II. у своїх мемуарах пише: „Майбутній розвиток европейської культури залежить від співпраці Німеччини з Англією і Зєдиненими Державами. Тільки союз тих трох держав може охоронити Европу перед анархією і большевизмом. Війна ще не скінчена, бо союзні держави під маскою мира поборюють дальше Німеччину. Німеччині звязано руки, але в короткому часі світ переконається, що без співпраці [illegible] Німеччини не може бути в Европі мира“.

Ленін занедужав.

Як доносить московська преса, Ленін занедужав на ново. Лікарі заборонили йому виходити з дому і займатись якою небудь працею.

Голоси турецької преси.

Турецька преса виступає гостро проти Союза Народів, зазначуючи, що Туреччину тому допущено до того союзу, щоби ще більше обмежити її свободи. Деякі турецькі ґазети називають Союз Народів „Тюрмою Народів“ і „Гнобителькою Народів“.

Лотиські гості в Празі.

Дня 27. грудня до Праги прибуло 13. лотиських учителів, щоби познайомитися із педаґоґічними справами Чехословаччини, пізнати чеське шкільництво і культурно-освітне життя чеського народу. В Празі привитали лотиських гостей представники чеського вчительства та уряду.

Шліть жертви на будову памятника на могилі Леся Мартовича до Пов. Тов-а Кредитового „Віра“ в Раві Руській.

Совітська Росія.

Зїзд командного складу червоної армії.

Розпорядженням революційної військової ради призначений на січень 1923-ого року зїзд вищого командного складу червоної армії, який приступить до остаточного розгляду й затвердження проєктів військових законів і дісльокації озброєних сил держави.

Новий рід „саботажа“.

Омський краєвий совіт „овідомив офіціяльно через свій друкований орган колишніх власників промислових підприємств про нові полекшення, які дає совітська влада при віддачі в аренду їх підприємств і зазначив, що відмова їх приступити до експльоатації підприємств буде розглядатись як злісний саботаж совітської влади.

Осібна комісія по розвитку непа.

Для розгляду урядового проєкту, який має на увазі поширення нової економічної політики, зїздом совітів виділена осібна комісія, яка складається з безпартійних членів зїзду, членів президії ЦК комуністичної партії й представників державної економічної наради. Роботами комісії керують Крестінський і Каменев. Після перших двох засідань урядовий проєкт значно перероблено так, що він вийшов поза межі початкових замірів совнаркому. Представники ЦК комуністів тоді відмовились від дальшої участи в роботах комісії.

Бойкот комуністів в провінції.

Провінціональні організації комуністичної партії повідомляють центральний комітет, що більшість партійних працьовників зрікається їздити для партійної роботи в віддалені від залізниці й повітових центрів села зі страху перед все зростаючим озлобленням селян до комуністів. Перемогу безпартійних на останніх виборах в совіти партійні комітети пояснюють небажанням відповідальних працьовників комуністів виставляти свої кандидатури. Населення бойкотує ті волосні виконкоми, в яких президія складається з комуністів. Особливо непевними губерніями вважаються Казанська, Тульська, Калуґська, Орловська і Володимирська.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Льозанська конференція.

Льозанна. (ПАТ.) Польрад. 2. I. Сьогодні відновлено праці конференції. Барер переслав на руки през. швайцарської федерації Шайрера новорічні бажання.

Делеґати Бельгії на париську конференцію.

Париж. (ПАТ.) Бельгійські знатоки Тені, Жаспар і Делякроа прибули тут учера в ночі.

Усталення програми париської конференції.

Париж. (ПАТ.) Рада міністрів під проводом през. Мільрана усталить сьогодні французьку програму всіх питань, що мають бути предметом париської конференції.

Засідання міжмін. франц. комісії.

Париж. (ПАТ.) Учера відбулося під проводом Поанкаре засідання міжміністеріяльної комісії, на котрім обговорювано питання відшкодовань.

Нові предложення Німеччини.

Париж. (ПАТ.). Державний секретар Берґман предложить сьогодні на Ке д' Орзей нові предложення німецького правительства.

Експльозія 15 бомб.

Париж. (ПАТ.) „Пті Журн.“ з Мадрида: Біля будинку італійлійського посольства експльодувало 15 динамітових бомб. Жертв у людях не було.. Переведено ряд арештувань.

Повстання в Моссулі.

Париж. (ПАТ.) По донесенням часописів у Царгороді й Анґорі сповіщено про вибух повстання турецьких горожан у Моссулі і Курдів за прилученням до Туреччини земель, замешканих ними.

Англійці фортифікують Скутарі й Ісмід.

Льондон. (ПАТ.) „Таймс“ звідомляють з Царгорода: Офіціяльний турецький комунікат доносить, що Англійці укріпляють висоти в околицях Скутарі й між Скутарі та Ісмідом. Англійські жовніри, згідно з цим комунікатом, убили турецького жандарма.

Відповідь Керзона в справі Мосуля.

Льозанна. (ПАТ.) Керзон вислав до Ісмеда Паші відповідь на останню ноту в справі Мосуля. Керзон висловлює готовість приступити до обговорення територіяльних справ, що відносяться до границь Сирії й Ірака й публичного представлення мотивів, ізза яких англ. правительство не може згодитися на прийняття турецьких домагань у справі Мосуля.

Тавнсгед про переговори з Туреччиною.

Париж. (ПАТ.) Польрад. „Матен“: Ген. Тавнсгед, говорячи про переговори з Туреччиною, заявив: Дійти до порозуміння з Туреччиною, це перший обовязок англійського правительства, бо від способу управильнення справи Мосуля залежить світовий мир

Америка й відшкодування.

Лiфилд. (ПАТ.) Польрад. Англійська преса обговорює широко промову американського держ. секретаря Юза, в справі відшкодувань. Преса добачує велике значіння промови в цьому, що вона вказує виразні бажання правительства Зєдинених Держав, причинитися до розвязки европейських екон. питань. „Обсервер“: Тим, що поставлено справу відшкодувань на тісно економічному ґрунті, Франція має багато більше до виграння, як колинебудь передше, бо таке поставлення справи запевняє Франції не лише прихильну і рішену співучасть у акції, але також співучасть Зєд. Держав. Щодо цього вже є нині моральна певність. В порівнанні з повисшими вислідами, меншають користи, що випливають із якогонебудь примусового фізичного права, що їх Франція може домагатися супроти Німеччини.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє (2) число нашого часопису сконфіскувала польська прокураторія за три місця вступної статті п. з. „Засудження Невядомского“, одно місце в статті „Суд над душегубцем президента Нарутовича“, та кінець дописі „З Тухолі“.

— **Фатальна „помилка“.** На донос якогось панка з Кракова арештовано д. Михайла Керницького під замітом злочину з § 65 п. к. з. і продержано повних два місяці в Бриґідках. Коли прийшло до переслухання виявилося, що донощик не бачив арештованого на очі і як заявив „мусяла ту зайсьць помилка“... Через такі „помилки“ просиділо в польських тюрмах 20.000 Українців.

— **З театру.** В четвер 4. січня ц. р. йде в театрі сензаційна кримінальна драма І. Урванцева „Вера Мірцева“ в перекладі О. Стадника. Пєсу ставить гол. режісер О. Загаров. Титулову ролю (жінку, що вбила) грає п. Морська.

— **Як це назвати?** Минулого тижня побачив я припадково листа з такою адресою: Wielebny ksiądz Włodzimierz Lubka w Wyspie o. p. Strzeliska nowe koło Bóbrki, а на відворотній стороні коперти було написано: Olga Wulczynowa nauczycielka, Podmichałowce o. p. Żurów 20. XII. 22. До прилюдного відома подаю, що п. „Olga“ є — на жаль — Українкою, рідною сестрою адресата, українського сотрудника, і жінкою учителя Українця.

— **Отже за що?** Вшехпольська преса далі скаржиться, що поліція не допускає до „розвоєвих“ протижидівських авантур у Львові і в тому не булоб нічого дивного. Не зрозуміле тільки, як можуть редактори зі „Слова польского“ не бачити смішности своїх жалів з того приводу. Бо коли на примір „Слово польске“ обурюється на „нєслиханом безчельносць“ власти тільки одного з обляга765 „Розвоєм“ склепів, яка обкинула „ординарною лай-

кою" дівчата, які „оглядали спокійно склепову виставку" то чому рівночасно в другому реченню тоїж новинки висовує те „огляданя вистави" як доказ „відваги гри жидувек"… Чи справді для „спокійного оглядання" склепової вистави треба такої відваги, а коли це не було „оглядання" але „пентиовання", то чогож обурюватися на жидівську ординарність, коли своя жидівської не краща?

— **Розпуливий вчинок інвалїда.** Інвалід Іван Пролок, що в світовій війні втратив обі ноги, не могучи дістатися до державного дому інвалідів напився в розпуці йодової тинктури. Лікарська поміч привела нещасного інваліда до свідомости.

— **Під колесами поїзду.** На залізничому мості над Дністром впав під колеса поїзду вартовий Людзік Бартошевіч і згинув на місци.

— **Посольська „чемпальність".** Лякаючись „розвоєви" аватур жидівський посол до варшавського сойму рабін зі Санока, зажадав від уряду поліційної асисти.

— **„На милування нема силування".** Не повірила в слушність народньої пословиці одна „морова" невіста з улиці Боніфратрів ч. 10 і обілляла азотним квасом обличче обох своїх адораторів, які так як вона, мали крім неї ще по одній адораторці. Обох відвезено до шпиталю а енергічну невісту завезено до поліційних арештів.

— **Плянований атентат на бувшого цісаря Вільгельма.** В околиці замку Дорн, примусової кварантани бувшого німецького цісаря Вільгельма, приловлено якусь жінку з укритим в нарукавку револьвером. На поліції виявилося, що арештована, жінка голяндського поліційного урядника, хотіла доконати атентату з пімсти за терпіння, які принесла її світова війна.

— **„Добровільна бранка".** До нашої редакції прийшов „поборовий" Олеищин Іван з Бобреччини, якому при „добровільній бранці" покалічено [illegible] арушено озублення, про що ми мали нагоду ad oculos переконатися.

— **Подвійна бухальтерія.** Звертаємо увагу наших читачів на оголошення „Подвійної бугальтерії методи Янкела Шарґля!

— **Вп. Передплатників в Чехословаччині** просимо отсим складати передплату на наш часопис в Банку Чеських Леґіонів в Празі на конто Видавничої Спілки „Діло" у Львові, нас повідомити листівкою. — *Адміністрація.*

— **Поширення жіночої кооперативи „Труд".** В послідних днях поширив львівський „Труд" свої робітні суконь і біля, занявши кілька нових світлиць, та приняв нові робочі сили. Повідомляючи про се наше П. Т. Громадянство, просимо звертатися до нас з всякими роботами біля і суконь, як і їх направою й перерібкою, а вони, впевняємо, будуть виконані зі смаком, совісно й не дорого. Поручаємо також наш склеп, що веде гуртом і подрібно кравецькі додатки, нитки до шиття й вишивання, канви, гафти, шифони, дими, всипи, вишивані краватки, сорочки, народні строї і и. Львів, Ринок, ч. 39, вл. дім І. і ІІ. поверх. — Дирекція. XV 1 - 10

Присилайте датки на політичних вязнів до Тов. „Краєвий Союз Кредитовий", або до Тов. „Дністер" з дописcomposition: на вязнів! — У Львові є ще кількасот арештованих Українців! — В першу чергу найблища рідня і села повинні прийти з помочею!

Листи і замітки.

Проти фантазій і наклепів.

З Президії Союзу Українських Студентів у Данцігу одержуємо отсе письмо:

Дня 24. грудня 1922 помістив орган українського міщанства „Слово" допис з Данціґу п. н. „Мордівня". Президія Союзу Українських Студентів „Основа" в Данціґу стверджує, що наведені там мнимі факти під ніякимоглядом не відповідають правді. В першу чергу позбавлені всякої основи і просто схоплені з повітря є вислови про вибори. Годиться зазначити, що коли була мова про вибори, то якраз в противному напрямі. Вкінці зазначуємо, що фантастичні „дані" згаданого допису не вийшли з кругів Українського Студентства, та що згаданий допис після провірення з нашого боку взагалі не міг бути висланий з Данціґу.

Данціґ, 29. грудня 1922.

Союз Українських Студентів „Основа" в Данціґу:

Юра Яремкевич, голова. *Іван Трач,* секретар.

До університетської справи.

З кермуючих кол Українського Студентства у Львові одержуємо отсей комунікат:

Супроти численних сплетень, поширюваних в краю про мнимі переговори з Поляками в справі українського університету у Львові, подається до відома:

На черговім засіданню Міжпартійної Ради з кінцем грудня 1922, на якій був присутний делеґат-гість У. К. С. Р., після представлення університетської справи референтом з рамени нашого політичного проводу в краю — обговорювано її обширно по лінії культурно-визвольних змагань цілого українського громадянства, а з окрема українського студентства в краю.

Дискусію покінчено тим, що вибрано комісію, в яку крім двох представників політичного проводу входить один член Сенату і один репрезентант студентства. Комісія має передовсім взяти під увагу матеріяльне забезпечення університету і доцентів та видавничий фонд університету.

Пересторога.

Нам надіслано отсі інформації:

В Стрию і в Стрийщині крутиться Т. Яцкевич, б. судовий писар, а опісля інтендант в армії У. Н. Р., як аґітатор спілки Яцків-Твердохліб.

Пізною осінню був він у Відні, де конферував з д-ром К. Трильовським, котрий мав його уповажнити до ведення тзв. угодової акції. Мається на меті спровадити д-ра Трильовського до краю, щоби поставити його на чолі їхньої організації.

З Відня удався Яцкевич до Варшави, де конферував з М. Твердохлібом; в президії ради міністрів представляв він плян дальшої організації угодового напрямку.

Взявши на себе службові обовязки з польської сторони, почав він вкручуватись між селян в Стрийщині, особливо підлабузнюється до селян із Завадова.

Дальші інформації пізнійше.

Перестерігаємо наше громадянство перед цим типом.

Лист.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Не відмовте на сторінках Вашого шановного органу удїлити мені місця, щоб мати змогу спростувати неправдиві відомости, подані про мене в часописах:

1) „Новая Россія", Софія, 15./XII. 1922 р., ч. 18, в хроніці під рубрикою: „Виселеніє врангелевцев" зазначує між иншим: „По распоряженію градоначальніка вислани із Софії слєдующіє врангелевци: полков. Филоновіч і т. п. — і

2) В Суворінському органі „Новоє время" від 19./XII. 1922 р. ч. 496, Сербія, де теж по відомостям „Рус преса" вміщена замітка про моє виселення з Болгарії.

Цим свідчу: 1) що я, пполковн. Филонович, старшина армії У. Н. Р., ніколи не належав до Врангелівської армії і тому „врангелівцем" ніколи не був і не буду.

2) З Болгарії мене ніхто ніколи не виселяв; про таке розпорядження софійського ґрадоначальника мене ніхто не повідомляв і я від'їзджаю з Болгарії по своєму власному бажанню, і тому всякі повідомлення вище зазначених часописів є цілковито неправдиві, а тим-самим втіха панів з „Нової Росії" досить передчасна і зайва.

Прийміть вислови моєї пошани

Василь Филонович
пполк. Січ. Стр.

Bulgarie, Sofia, 20./XII. 1922 року.

Курс грошей.

Львів, дня 2. січня 1923.

Доляри американські	17.700—17.750
„ „ (1 і 2-ки	17.500—17.550
Доляри канадійські	17.500—17.550
„ „ (1 і 2-ки	17.300—17.350
Марки німецькі	2·65—2·75
„ „ (сотки)	2·40—2·55
„ „ (дрібні)	2·10—2·30
Леї румунські	180·00—190·00
„ „ (дрібні)	100·00—104·10
Корони чеські	540·00—550·00
„ „ (дрібні)	530·00—545·00
Австрійські тис. нов. ем.	580·00—600·00
„ „ ст. ем.	3 350·00—3.400·00
„ сотки нов. ем.	55·00—60·00
„ 50 кор.	80·00—100·00
„ 20 кор.	26·35—26·60
„ 10 кор.	12·00—13·00
„ 1. і 2-ки	0·60—0.00
Рублі 5-сотки	180·00—190·00
„ сотки	250·00—300·00
„ 25-ки	110·00—120·00
„ дрібні	0·65—0·75
„ думські 1.000-ки	20·00—25·00
„ „ 250-ки	15·00—20·00
Карбованці	1·00 1·10
Гривні	1·20—1·20
Франки французькі	1260·00—1300·00
Фунти стерлінґів	82500·00—84000·00
Франки швайцарські	3350·00—3450·00
Золото:	
20 кор.	70.500·00—72.000·00
20 франк.	68.500·00—70.000·00
20 марк. нім.	81.000·00—82.500·00
Фунти стерлінґа	72.000·00—72.200·00
10 рубл.	94.000·00—96.000·00
Доляри	15.500·00—15·6000·00
Сріблo:	
Корони австр.	1.340·0—1.380·00
5 кор. австр.	6.800·00—6.900·00
Фльорени австр.	3.350·00—3.400·00
Рублі	5.350·00—5 425·00
Копійка	27·50—28·00
Доляри американські	10.500·00—11.000·00
„ „ полов. і ¼	9.800·00—9.900.00
Доляри канадійські	9.000·00—9.300·00
„ „ дрібні	8.500·00—8.700·00
Леї румунські	1.340·00—1.350·00

ЖЕРТВИ

Партійний податок.

Партійний податок зложили в польських марках: Д-р Гр. Герматій Теребовля 5.000, о. М. Лада Долина 1000, о. П. Яросевич Звертів 2000, М. Загульський Розваж 1000, о. Ч. Качмарський Славско 1000, о. Ч. Кисілевський Хлібичин пільний 2500, Остап Сіяк Бучач 2000, о. О. Малецький Буців 1000, о. І. Іванчук Товсте 2000, Іван Білик 8.300, В. Стефанович Кути 5000, І. Нагніт 500, о. С. Матковський Босири 1000, Юрій Дудрович Бурштин 20.000, д-р Р. Вітошинський Ліско 10.000, о. Петро Саврій Вербівці 1000, о. Антін Дмитраш Волчківці 1000, о. А. Майковський Княждвір 1000, о. Іван Головкевич Тейсарів 5000, д-р А. Жуковський Підволочиска 2000, о. Н. Кумановський 2000, Ів. Федак 1000, о. Омелян Боярський 5000, о. Іван Сендецький 1000.

Рідна Школа:

На „Рідну Школу" в Бережанах зложили в польських марках: Ґімназіяльні ученики 56.667, Бережницька учит. 5000, Бачинський Теод. 900, Бородайко Ол. 7060, Бойкова Яросл. 500, Бігус Петро 320, Боянівський Мик. 280, Білик Ів. 12060, Бабій Ів. 10500, Цурковський Іван 12000, Цуприк Осип 7100, о. Дубицький Вас. 8000, Флюнт Ів. 13010, Галачинська Ольга 1100, Гураль В. 270, Гусак Волод. 14250, Єлюкова Станислава 230, Єлюкова Марія 40, Юзичинський Евстахій 480, Кованкевич Волод. 300, Крипякевич Лев 61.550, радн. Кобринський Ом. 1580, Копцюх Вас. 650, Корба Вас. 700, Клецор Мик. 670, Кизима Вас. 250, Коковський Франц 4600, Кордубівна Зоня 700, Коковський Іван 400, Кордасевич Степан 1150, Курильцьо Онуфр. 480, Кизимівна Марія 300, Костів Степан 533, Кальбова Юлія 7300, Підлужний Мих. 14910, Пашковський Антін 2600, Палінський Андр. 150, д-р Левицький 13410, Левицька Анна учит. 1860, д-р Лаврівський 23200, Клімко Вас. 500, Кохановий Ів. 500, Лонкевич Іван 1140, Мартинець Гнат 61770, Мануляк Іван 17390, Мануляк Ів. жертва з французьких курсів 2000, Читальня „Просвіти" в Бережанах 20400, збірки в Бережанак 45.742, Мидляк Омел. 1300, інж. Мацілинський 1520, Миколайкова 1120, Мартицька Мих. 475, Моров Ілля 240, о. Осадца Евг. 240, Рисова Мих. 320, Рибчук Прокіп 5500, Смулка Тадей 14930, д-р Свістель 2420, Служинська Мар. уч. 630, Сендецька Ст. 160, Савчак Вас. 420, Чуловський Микола 800, Щербатюк Вас. 10900, Шпитковський 3790, Шиналь 2100, д-р Терлецький 1420, о. Залеський Мих. 9880, Зугаєвич Ів. 9990, Зелік Степ. 2865, д-р Бемко 2600, д-р Бемко з Андріївського вечера 5000, Никифорук М. 50, Кордуба Вол. 7800, Михальчук 600, Сінгалевич Олекс. 1400, Салаш Ів. 600, Дзьоба Ол. 5700, д-р Джулинський 1500, д-р Західний 5366, Бабяк Франц 1500, Богач Ів. 600, Рижевський Осип 200, Чуловський Кость 100, Карач Мих. 300, Пуківський Ів. 2000, о. Кордуба Теодор 5000, Карась Іван 2000, Бобяк Мих. 200, Західна Ангела 1240, Нагірський учит. 2600, Голубовська 100, збірка при нагоді прощання пр. Шпитковського 14.000, 10% з академічних вечерниць 2600.

Громади бережанського повіту зложили: Поручин 2500, Біще 2300, Поручин і Біще 10.000, Мечищів 2425, Кальне 4149, Гиновичі 14400, Надорожнів 6350, Рай 20.000, Боків 5000, Вербів 11770, Ольховець 9200, Потутори 25635, Рекшин 4564, Урмань 3000, Дрищів 10500, Пліхів 18786, Посухів 9325, Шумляни 5850, Жуків 7150, Лісники 14615, Ковівка 10615, Рибники 18502, Конюхи 1500, Нараїв місто 17313, Нараїв село 500, Стриганці 3084, Двірці 1000, Ценів 9002, Слобода золота 13355, Саранчуки 25300, Мужилів 3000, Ковова 56330, Котів 5160, Куряни 6000, Куропатники 2200, Вибудів 3722, Лапшин 7803, Олесин 3665, Жонівка 5590, Поточани 6800, Плотича 1100, о. Штокалко з акафиста в Кальнім 1870, о. Берест з акафиста в Бишках 4652, о. Шараневич з Поручина 5000, Репецький Іван з Жонівки 2000, Лапунька Андрій з Потутор 2000, П-ні Н. Н. з Мечищева 200, о. Гавришо з Урманя 2000, Хандоги Ізабеля і Семен з Морави Остравської 27.000, Лихопат в Потока 200, Питель Ольга з Козови 1000, Мандзій Андр. зі Слободи золотої 4000, Долинський з Курян 350, Рибачевський Вол. 1000, д-р Свістель з весіля Луцького 10.000, о. Свергун з Ольхівця 800, Федів Іван з Лісник 2000, Х. У. 20.000, нар. учительство 59.230, дохід з вечерниць нар. учителів 5.000.

Ширіть наш часопис!

✝

Дня 23. грудня м. р. о год. 6. веч. погиб трагічною смертію бл. п.

КОНСТАНТИН БЕЛЯК

бувший моряк чорноморської фльоти а тепер управитель дібр Милятина старого і нового з скритоубийчої руки. Похорон відбувся 28. грудня 1922 р. з дому жалоби на цвинтар в Милятині старім, о чім знайомих повідомляє — Рідня.

Промова д-ра Степана Шухевича

оборонця на процесі ст. Федака і товаришів.

(Продовження.)

Тим більше, що в початкових часах організації — таких наказів самозрозуміло треба видавати більше. Останній наказ походить з 12. IV. 1921 року і важко припустити, аби від сего часу аж по час арештування Штика не появився ні один наказ новий. А коли такі накази були — а мусіли бути — то відповідно до зізнань самого Штика — він повинен був про них знати — бо він не був, як сам каже — перший ліпший „шарачек", тільки член самої Начколегії.

Я журився, що нема вже більше наказів „Волі", та допоміг мені п. Пркуратор, за що я йому сердечно вдячний. Предложив до розправи наказ „Волі" оригінальний і твердить, що заряджена там збірка є тою самою, котра виступає в актах сеї розправи під назвою „збірка на голодуючу молодь".

„Щирий" Штик, член Начколегії, мусів би про цей наказ знати, бо як член Начколегії мусів брати участь в його редагуванню і цей „щирий" Штик нічо в своїй щирости не каже пану Гахови, про ідентичність тих двох збірок.

Річ проста — Штик не був ані членом конспіративи — ні тим менше членом Начколегії — про жадні накази „Волі" не знав нічого, а про наказ тут запродукований нема мови в його зізнаннях, бо поліція дістала його значно пізнійше і тому дня 10. XII. не міг п. Гах підсунути йому до потвердження.

Ясно — що Штик нічого не знав — тільки як папугай потверджував усе те, що показував йому п. Гах.

А тепер перейду до детайлів:

1) Передовсім названий Штик навіть не знав дня 12. жовтня, як називається та тайна організація — хоч мав належати до Начколегії! Він подав як її назву „Воля". Обвинувачений С. Федак виразно сказав в часі переслухання, що конспіратива називалася „тайна військова організація", а вираз „Воля" се була тільки її цифра в кореспонденції.

Начколегія: Відповідно до зізнань Штика Начколегія складалася ріжно: раз говорить він, що членів було аж 22 (п. 12), то знова, що було їх тільки 10, а коли вичислює назвиска тих десятьох членів, то начислив їх аж 12 (п. 4) тимчасом з наказу ч. 1. з 2. листопада 1920 р. виходить, що колегія може складатися найвище з 4 членів.

Хто хоч трохи студіював літературу тайних військових організацій чеських, чи російських, чи польських, той знає, що прикази про склад Начколегії додержувано завсіди дуже строго, а то з огляду на особисте безпеченство, щоби в організації не познакомлювалося за богато людей і аби бути безпечним перед евент. зрадою, котра тим певнійша, чим більше людей входить в певну колегію.

Зрештою сам Штик сказав, що систем був пятковий, проте склад Начколегії з 10 людей є немислимий.

Отже і тут зізнання Штика минаються з правдою і суперечать з оригінальними приказами „Волі".

Псевдоніми: 3) Штик подав в слідстві, що члени Начколегії мали свої псевдоніми і подав, хто був членом Начколегії. При розправі сказав Штик, що він не подавав ніяких назвиск, що назвиска подавав п. Гах, а він тільки потверджував. Чи ці останні зізнання Штика є правдиві? я думаю, що так! Але тут головне питання. Відки взяв п. Гах ті назвиска?

Отже при ревізії у п. Кураха найдено також відозву: „До всіх Українських Студентів вищих шкіл Галичини", в котрій візвано їх на Зїзд з дня 1. липня 1921 р. Свідок Гах признав тут при розправі, що в часі переслухання Штика дня 12. жовтня мав цей документ в руках. На відозві підписаних кілька осіб українських студентів і студенток. Коли їх прирівнати з протоколами зізнань Штика з дня 12. жовтня переконаємося, що в тім протоколі як головні актори вічно повторяються ті самі особи і то якраз підписані на відозві. Ті назвиска потім у ріжних комбінаціях, впихано до „Кума", то до „Волі".

Є там ще кількох статистів, от як шанований, сивоглавий д-р Макс Левицький, котрого Штик навіть зовсім не знав, а котрих там найшла поліція як професорів, деканів, проректорів Українського Університету.

Отже остає дуже правдоподібне і майже певне, що Гах про певні назвиска з тої оповістки питав Штика, а цей згідно з засадою з гори повзятою „все Вам скажу, все вам признаю", на кожде перше ліпше з черги взяте насвиско говорив, що належить до організації. Я певний, що колиб хто небудь з нас тут присутних був підписаний на тій відозві, то з певністю дня 12. жовтня був би авансував і на члена „Волі" і на члена „Кума" і може був би став урядником „Українського Горожанського Комітету" і то проти своєї волі і без своєї відомости.

До тих назвиск додав ще і Федака! Чому?

Федак признав сам дня 11. жовтня до протоколу, що був членом „Волі". Сей протокол прочитано Штикови і він потвердив, що відповідно до зізнань Федака — Штик не належав до його Колегії і не міг знати про його приналежність до „Волі".

До Федака додав ще себе. Се відповідало його постанові, взяти всю вину на себе. Так укоеституовано дня 12. жовтня — Начколегією, до котрої додано ще Богу духа винного Секрета, котрий — як то слідство ствердило, — що йно перед 4 днями приїхав до Львова, нікого тут не знав і нараз ні звідти ні звідси дістав від Штика et Co. дня 12. жовтня — іменування членом Начколегії „Волі".

4) Щастя чи нещастя хотіло, що оригінальна відбитка наказу „Волі" ч. 2, з 12. квітня 1921 р., котру найдено у Кураха, була дуже невиразна і з того вийшов один момент, котрий був би дуже комічний, колиб не причинився до посадження на лаві обвинувачених зовсім невинних чи не 5 людей, як мені здається, у наслідок чого він одначе дуже трагічний. Відповідно до наказу „Волі" ч. 1, цілу Східну Галичину поділено на 6 округів. В наказі „Волі" ч. 2, де поручено провадити точну евіденцію членів, розділює Начколегія між поодинокі Колегії (в скороченню О. К.) порядкові числа.

Цей приказ є зовсім ясний і не потребує ніяких коментарів. Всі члені цілої організації мали бути в евіденції одного порядкового числа, а щоб ті самі числа не повторювалися, то приділено кождій Окружній Колегії 500 чисел, і так: О. К. „Сокіл" числа 1—500, О. К. „Суп" числа 501 до 1000; О. К. „Голуб" 1001—1500, О. К. „Яструб" 1501—2000, О. К. „Ластівка" 2001—2500, а О. К. „Зазуля 2501—3000.

Це оригінальний документ, котрий Ви Панове дістанете до рук і переконаєтеся про правдивість моїх слів.

П. Гах не доглянув букви „О. К.", бо виразно, на моє питання відповів грубо: „To chyba Pan Mecenas to widzi, bo ja nie widzę".

Діставши до рук оригінальний документ з якимсь псевдонімом, радий, що зробив „велике відкриття" і що похвала і „uznanie od mego szefa z Warszawy" будуть певні, думав, що це псевдоніми осіб і похвалився перед наївним Штиком цим своїм „великим відкриттям".

Тут попав на пригожий грунт і з окружних команд зроблено особи, а псевдоніми окружних команд причіплено обвинуваченим Матчакови, Паліїви, Коберському, Кучабському, Чижови, Гнатевичеви, назвиська, які вирвано із запрошення на липневий зїзд.

До тої мішанини додано ще Федака, но і конечно, самого Штика, бо відки міг би Штик знати про псевдоніми і про членів Начколегії, як би не був її членом. Так скомбіновано „Начколегію".

Ще не було псевдоніму Федака, тож причіплено йому родинне назвиско „Смок", а Штик додав собі псевдонім „Вампір". Хто бачив тут на салі п. Гаха і його поведення, хто мав нагоду пізнати обвинуваченого, той неподивується, що з їх спільної конфронтації могла вийти така комбінація. Але дуже дивуюсь, що ні слідчий суддя, ні обвинуватель публичний не звернули на це уваги і не постаралися вияснити цеї суперечности, бо колиб були критично віднеслися до цих зізнань, може би не сиділо на лаві обвинувачених тільки молодих людей. Тепер кручення, що такі самі псевдоніми, як Окружної Колегії, могли мати також і члени Начколегії, а далі, що певного часу могли це бути псевдоніми Окружної Колегії, а пізнійше змінено їх на псевдоніми членів „Начколегії — уважаю я недорічною софістерією. Не говоримо про те, що могло бути, але про те, що дійсно було. Або ми провадимо політичний процес і говоримо собі щиро і отверто правду в очі як джентельмени, або уживаємо ріжних штучок, кручок, а тоді не говорім про політичний процес.

Ще прізвищем „Смок" кликали Степана Федака всі, що він під тим прізвищем був більше знаний, аніж під своїм родовим назвиском, це виказав перебіг розправи. Псевдонім в конспіративі є на це, щоби не можна пізнати, котра особа криється за ним. Щож це був би за псевдонім, про котрий всі знали, до кого він належить? І в тім напрямі і спеціяльно в тім показались зізнання Штика так суперечні з документами, таким разячим противенством з льогікою, що ледви чи совісний суддя могтиме їм повірити.

5) Прямо смішна в зізнаннях Штика його комбінація про поділ Львова на 22. районів для конспіративних цілей т. зв. 22. боївок. Передовсім обставина, що поділ Львова на райони знайдено у Штика разом з 10. легітимаціями, котрі уповажняють до збирання складок на голодуючу молодіж мусіло впасти в очі кождому неупередженому чоловікови і чоловікови, що не має злої волі і мусіла насунути думку, що між поділом і легітимаціями мусить бути якась причинова звязь, коли їх знайдено разом. Дійсно Штик у своїх первісних протоколах подав, що це поділ Львова на райони для збирання складок. Так зізнав він перед ком. Кайданом. Та прийшов до переслухання Федак і вже зараз в першому протоколі переслухання з 12. жовтня являються зізнання Штика, що той поділ не що иншого, як тільки поділ Львова на боївки. Карточки на котрих повиписував Штик райони, позначено в поліції червоним олівцем як алєгати разом з другими залучниками. Так само і тим самим письмом і мабуть тим самим олівцем (червоним) також фотографію Федака. Як найвище число алєгатів уміщено ч. 22. Це піддало домисл, що є 22. округи і вже в протоколі Штика з д. 13. жовтня приходить якраз таке твердження.

Але прошу ласкаво взяти всі карточки, так, як вони є, переглянути їх докладно, врисувати на плян м. Львова, а переконаєтесь Панове, що Штик поділив в цілях збірки тільки на 16. округів і коли на поліції зізнавав, що Львів розпадається на 22. райони, то свідомо говорив неправду, свідомо потверджував дедукції слідчого урядника. Отже знов ясно і недвозначно виходить довільна комбінація — свідома лож. Та пригляньмося близше тим „военним" районам. Коли врисувати округи на плян м. Львова, впадає кождому ляїкови, що цей поділ переведено відповідно до границь кождої дільниці, а потім всі дільниці поділено на 3. части, тільки VI. дільницю на дві части. Цей поділ дільниць на части переведено відповідно до маркантних лінії на пляні, а саме лінії трамваїв, широких вулиць то що. Райони не всі однакові: дуже великі і дуже малі. Колиб це був поділ у військових цілях, тоді части міста, в котрих находяться військові обєкти, як касарні, ділено би на менші райони, а части міста, що не представляють жадної військової вартости на більші райони. Це зовсім природно. Відповідно до наказів „Волі", сотні мали бути однаково великі. До опанування стратегічно великих пунктів треба би більшої сили, а тим самим для однакових боєвих одиниць треба призначувати тим менший район, чим більше він має стратегічних обєктів.

Пригляньмося тепер цему поділови. Середмістя, де нема ні одної касарні, поділено на маленькі райони, а за те околиця Піскової гори разом з Кайзервальдом, касарнею Червоного Монастиря, касарнею піхоти на вул. Курковій, касарнею кавалерії на вулиці Личаківській і двірцем Львів-Личаків, а про те зі стільки незвичайно важними стратегічними обєктами є принайменше 5. разів так великі, як кождий район середмістя, який не представляє ніякої військової вартости. І так само є з другими районами. За те, коли дивитися на цей поділ з точки збірки складок на голодуючу молодіж, то зараз прийдемо до льогічного висновку, що райони тим менші, чим густіщі вулиці і густіще населення, себ-то, щоби кождий збирач мав більш-менш таку саму працю при збиранню жертв. Так представляється справа кождому, хто тільки безсторонно, без упередження її розгляне. Так представив її Штик при першім своїм переслуханню на поліції і такою вона в дійсности була. Одним наказом „Волі", котрий обвинувачуючий запродукував при розправі старається він виказати, що збірка на голодуючу молодіж і збірка, котру організував Штик і збірка „Волі" це те саме. Отже тішуся дуже, що п. прокуратор таки в кінці потрохи признає, що поділ на 22. райони, це поділ для збірок. і тому зізнання Штика про стратегічний поділ неправдиві.

Тут однак мушу заперечити ідентичність збірки на голодуючу молодіж зі збіркою на цілі „Волі". Поминаю, що крім збірки на Голодуючу Молодіж могло бути і було багато других збірок. Ми не маємо свойого правительства, котре щедрою рукою попиралоб наші школи, наш театр, пресу, інвалідів, захоронки, вдови, сироти, просвіту і т. д. Це все мусимо покривати з власних фондів з так зв. вдовиної лепти. І кілько українських, добродійних, просвітних чи инших інституцій удержується тільки з зорганізованих збірок. Це наш добровільний податок, добровільна данина, а величиною цеї акції ми задивували світ, взяли рекорд.

(Докінчення буде.)

ЯВОРІВСЬКИЙ ВІСТНИК

Прикро здирати маску й відслонювати лице — але деколи треба з огляду на добро загалу!

Пишеться в нас багато про ріжні повіти, добре й лихе, та про таке велике лихо, як в Яворівщині, не може написати ніхто! Лихо лежить у повній відсутности всякого роду контакту міста з селом. Нема його може й по инших повітах, та за те є всюди своєрідні провідники сел, які й намагаються мати злуку з національними центрами у місті — в Яворівщині цього також нема: з малими незначними виїмками нема по селах Яворівщини дійсних провідників, які намагалися би навязувати до міського центру, а друге: нема й того міського центру!...

Це застрашаюче... Ще поки-що не було за ярких виступів несвідомої товпи, але при зміні обставин вони зможуть явитися — а тоді?... Чи не понесе тоді вину яворівська інтелігенція, на голові якої в першу міру лежить святий обовязок зблизитися і злучити в одно з своїм власним народом!... А яворівської інтелігенції досить показне число: є тут панове адвокати, є численна академічна молодь! А життя? Яке життя в Яворівщині і Яворові?... Може то життя тече широким руслом? Може енергія яворівської інтелігенції, тої галузи української суспільности, що найбільше вже самим істнуванням покликана до праці над темним і несвідомим народом, може та енергія тої інтелігенції зуживається на творенню змісту свойого життя? Життя по товариствах і товариського життя?...

Ніколи! З болем треба зазначити, що є в Яворові багато товариств, але їх життя таке хирляве, що властиво й не знати, на що ті товариства взагалі істнують! Про товариське життя так само й не приходиться говорити!...

Українська приватна гімназія.

Все таки, скаже дехто, в Яворові прив. українська гімназія! Все таки її удержати вимагає не аби якої напруги сил, неаби якої національної свідомости!... Признати треба: утримання прив. гімназії в теперішніх обставинах при сталім упадку валюти вимагає дійсно не аби якого сприту і неаби-якої сили. Та дуже ошибався би той, що твердив би, що той сприт і та сила, це прикмети яворівської суспільности! Цей сприт і та сила, цей цілий клопіт з удержанням гімназії лежить тягарем на самому Виділі тутешнього УПТ! І прямо диво, що Виділови й так удалося досі не запропастити так дорогої нам справи „Рідної Школи“, справи здобуваної цілими десятками літ і цілими рядами поколінь, якою власне яворівська гімназія, повна, зісімклясова гімназія. Що при тім фонди гімназії оперті головно на учениських оплатах, що досить невистарчаючою річю, то все таки, чи є инша яка дорога до здобуття потрібних фондів? В Яворівщині вона не так невідома, як не до переведення!... „Рідною Школою“ не інтересується загал, по селах нема „Кружків УПТ“, що щомісячно довозили би до Яворова конечний дар в капіталі, взагалі мало людей, яким справа нашого шкільництва лежала би на серці як перша справа!.

А все таки гімназія числить над 200 учеників, одинайцять учительських сил, розпоряджає власним двоповерховим будинком і т. п. Культурної місії не зможе ніколи ніхто заперечити цьому заведенню. Воно поставлене під педагогічним оглядом незвичайно високо (директором п. Богдан Ставничий), що й признає н. пр. Кураторія, яка дня 24. падолиста 1922 р. ч. 15183|Д'І|22 Розп. Мін. В. і Пр.) признала на біжучий шкільний рік клясам 1—6 гімназії „право прилюдности“.

При більшій жертвенности загалу, при більшім заінтересуванню справами рідного шкільництва справа яворівської гімназії стояла би ще краще, ще певнійше.

Філія Т-ва „Просвіти“.

Є з Яворові й філія Т-ва „Просвіти“. Недавно відбулися Загальні Збори і перевибрано виділ. Рівночасно уповажнили Загальні Збори напятнувати по часописах прилюдні інертні одиниці, одиниці, що не беруть участи в ніякій громадянській праці — та виділ в прикрій колізії: з надмірного числа власне того роду одиниць виділ не знає, відки почати...

Праця тут філії Т-ва „Посвіти“ трудна, бо її праця у першій мірі повинна обнимати собою всі підчинені її сільські читальні... А тут: нема кому тим занятися, кількох членів виділу самі не в силі розірватися, а з поза виділу не хоче навіть ніхто на село поїхати... А друге: й села не спішаться з висилкою возів (тепер зима!), ні зі сходинами... Й от приходиться філії Т-ва „Просвіти“ хіба вічно апелювати до сумління поодиноких громадян, по місті і по селах — а що таке „апелювання до сумління“ кінчиться „апельованням“ і більше нічим, обмежити свою діяльність... Причина тут знову в самій інертности суспільности й суспільних провідників!

Новий виділ уладив 1. листопада виклад для членів, дві поїздки референтів (до читалень в Щеплотах і Нагачеві), велику анкету делегатів читалень (багато не було заступлених, хоч були повідомлені!), зробив приготування до свята „Просвіти“ на 17. грудня м. р. (вокально-декляматорська частина, дві дії „Невольника“ і „Живий образ“ — на жаль, т. зв. жалоба за вбитим през. Нарутовічем не дозволила відбутися цьому „святові“. Плянується його відбути найблизчої неділі.

При філії Т-ва „Просвіти“ засновується т. зв. „Повітова бібліотека“ (бібл. я. Бриндас), нащо жертви проситься складати на руки бібліотекаря. Душею цілого Т-ва тут проф. Адольф Мусянович.

Учительська Громада.

Тутешна „Філія Учительської Громади“ не проявляє, на жаль, майже ніякої діяльности. За цілий рік відбулися тут з рамени того товариства ледви два виклади — і то для тісного гурта людей!... Недавно вибрано новий виділ, який зрозуміє свій обовязок і постарається про уладження систематичних викладів що неділі і свята для публики!

Жіноча Громада.

Хоть як, здавалося би, інертність Яворова й Яворівщини паде в рівній мірі на жіночу часть української суспільности, то все таки треба признати, що яворівська „Жіноча Громада“ рухлива досить і проявляє свою діяльність. Діється це головно завдяки кільком одиницям паням, що добро України лежить їм все таки на душі. Заходом „Жіночої Громади“ влаштовано цього сезону вже два „чайні вечері“, устроєно допомогу арештованим, приготовляється вистава „Натусь“ Винниченка В. і відбувається „курс крою“ і т. п.

„Народний Дім“.

На самому ринку Яворова стоїть камениця „Народний Дім“, де поміщається велика саля на вистави і де має своє приміщення кооператива. Кооператива розвивається дуже гарно, прямо „на очах“, хоч як малі вклади громадянства, хоч як дуже мусить ця кооператива „гонити“ позиченим приватним капіталом. В повіті засновано кільканайцять філій тої кооперативи, причім львину частиму праці довершив п. Антін Щирба.

Немило тільки вражає, що на самому розі „Народного Дому“ жидівський шинок, все повний наших несвідомих селян! Це наслідок війни і воєнних пермутацій! Та тепер — кажуть — перемиря і час було би подумати про відзискання цілого будинку під народні потреби.

Инші товариства

Яворова не згадуємо, бо вони не проявляють ніякої більшої діяльности, що інтересувала би загал, або про яку загал міг би взагалі довідатися. Заге мусимо звернути ще увагу на:

Монастир С. С. Василіянок,

де й відбувається наука семинаря. Вправді відділяє від Божого світа цей монастир високий мур, то таки світ знає, що діється за тими мурами! Поки що треба підмітити дві річи: семинар С. С. Василіянок в Яворові не стидається користуватися польською підмогою у сумі кількох тисяч польських марок на місяць!... Це раз! А друге: учителі й учительки того заведення не беруть ніякої участи в ніякій громадянській праці (С. С. Василіянки і так само й світські!)

ОПОВІСТКИ.

Народній театр Тов. „Українська Бесіда“ у Львові, (Шашкевича 5.).

Четвер 4 січня с. р. год. 7. веч. премієра ВЕРА МІРЦЕВА кримінальна драма на 4 дії І. Урванцева (переклад О. Сталкика).

Білети продає раньше „Союзний Базар“, (дім „Дністра“) а в день вистави від год. 5 вечер каса театру. XXV. 1—2

—о—

Просвіта й школа. Вписи на 6 міс. фаховий курс при Торговельній школі Т ва „Просвіта“ у Львові відбудуться в канцелярії школи при вул. Корняктів ч. 1. III. пов. в днях 10., 11., і 12. ц. м. о год. 10—12 в пол. Вписове 5000 мп., оплата за науку всіх предметів 30.000 мп. місячно платна за половину курсу з гори. Виклади розпічнуться дня 12. січня 1923. р. і відбуватимуться в пополудневих годинах до кінця червня ц. р. Викладатимуться отсі предмети: 1. Купецькі рахунки 2 год. тижн., 2. Бухгальтерія поодинока і подвійна 4 год. тижн., 3. Кореспонденція і контор. праці 2 год. тижн., 4. Наука о торговли і вексляк 2 год., 5. Кооперація, теорія і діловодство 2 год. тижн., разом 12 год. тижнево. По укінченню курсу одержать курсовики свідоцтва з поступами в поодиноких предметах, з пильности як і участи на викладах. Приписи дисциплінарні обовязують на курсі в часі науки ті самі, що в середних школах. Курс цей буде міг відбутися лише при участи щонайменше 20 учасників. XV. 2—3

Жертви зложені на Дім Українських Інвалідів при вул Софії 25 у Львові о. Бобикевич зі Ставчан, збірка в церкві 5000, о. Стрільбицький з Наварії 5000. читальна „Просвіти“ в Доброгостеві 2000, збірка в церквах у Львові 95581, збірка в. радн. Букавецького 37000, п. Стефан Кувик Львів 3000, п Олена Залізняк Mauer-Wien Kaisersteig 12. 600, п. Іванна Левицька з Городка 800, п. Михайло Ганайда 1000, п. Яремова Слава з нагоди третьої річниці смерти мужа 1000, збірка в церкві в Нижневі 2500, Н. Н. Львів 1000, п. Корн. Лукавецький Коломия 6500, п. Софрон Левицький Львів 1 пара убрання, п. Олена Гайко Львів 23 кг. муки пш., 25 кг. мамалиґи і 5 кг. пенцаку, Н. Н. через п. Остапа Коберського 3000, п. Наталія Семанюк із збірки в церкві в Снятині 34000, Питель Павлина через п Осипа Голинського 1000, Мусій Теодор з нагоди звільнення з тюрми 2000, о Тимотей Василевич через п. Білецьку 10.000. XXVII 1—1

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Хто знав би, де перебуває Володимир Лоза, котрий виїхав в маю 1919 р. на Україну, зволить ласкаво дати знати [illegible] на адресу Юлія Лоза, Стрий Ринок 6, Закордонні часописи проситься о передрук. 1411 2—3

Дрібні оголошення.

ДЛЯ книговодчиків дуже важний підручник німецький або польський 2000 мп. Шарґель, Рапапорта, Дім Старців. 1421 1—1

СТАРША бездітна женщина, добра кухарка зістане прийнята. Голоситися в канцелярії „Союз Українських Інвалідів“, Руська 3, II. поверх. XXVII 1—5

ІНТЕЛІҐЕНТ, який схотів би поїхати до Арґентини з обовязком доглядати кооперативний склеп (якого був би директором), вчити в українській школі, вести орґанізаційну працю, а також сповняти функції дяка в церкві — зволить негайно зголоситися у проф. Г. Микетея VII Mariahilferstrasse 88 A, II. Stiege, Zitahof. 1416 1—3

АКАДЕМИК, який посідає знання французької мови і геометрії начерк. обійме зараз лекцію на провінції. Ласкаві оферти від „Математик“ до адміністрації „Громадського Вістника“. 1402 1—1

КОЖДИЙ Українець, особливо фаховець повинен бути членом Українського Будівельного Союза у Львові, ул. Оссолінських, 6. Уділи по 5.000 мп., вписове 100 мп. XVI 4—10

ГР. КАТ. Уряд парох. в Цуцилівцях п. к Жидачів продає за позволенням дотк властей 7 морґів поля ерекційного на будову нового приходства. Першенство мають повернувші з Америки. Близші відомости в згад. Уряді парох. 1413 2—2

МАШИНУ ДО ПИСАННЯ в добрім стані з латинським і по можности українським письмом купить українська публична установа. Зголошення приймає канцелярія д-ра В. Бачинського, Львів, Костюшка 1а. 1412 2—3

АКАДЕМИК, який посідає знання французької мови і геометр. начерк. обійме зараз лекцію на провінції. Ласкаві оферти під „Математик“ до адміністрації „Гром. Вістника“. 1401 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Подяка.

Випущені на волю з Чортківської вязниці: Соробей Онуфрей, Яхницький Осип, Гізяк Роман, Ульванський Ярослав, Коущельницький Іван, Марак Зенон, і Бек Іван, складають цею дорогою щиру подяку ВП. Паням Меценасам д-ру А. Горбачевському і О Юрчинському за їхню безінтересовну інтервенцію і старання в користь арештованих, рівнож щира подяка Вп. Паням, що займалися збиранням жертв і доставлюванням обідів до тюрми, як також спасибіг громадянству, що поспішило з жертвами для політичних вязнів. 1418 1—1

Конкурс.

Старшина Кружка У. П. Т. в Чорткові прийме до своєї Бурси в Чорткові вул: Шкільна з днем 15. січня 1923. р. 2[illegible] учеників української гімназії.

Умови прийняття:

Харчами місячно: 10 кг. пшенич. муки, 3 кг. греч. круп, 3 кг. фасолі, 15 кг. хліба. 2 кг. топленої омасти, 1 кг. бураків 1 кг. закришки, 30 кг. бульби, 3 кг. кукур. муки, 15 яєць, 15.000 мп. місячно.

О принятгя належить внести подання до 12. січня 1922. р. до канцелярії Кружка У. П. Т. в Чорткові (Українська гімназія), на руки касієра Т-ва.

Кождий ученик має принести з собою: постіль, ліжко, ніж, ложку, вилки, 2 тарелі і горнятко.

Старшина Кружка УПТ. в Чорткові.

1367 5—5

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Повітового Товариства Кредитового

стов. зар. з обм. пор.,

в Городенці

відбудуться дня 21. січня 1923 р., точно о год. 2. по пол., в канцелярії Товариства з слідуючим денним порядком:

1) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів.
2) Звіт Управи з діяльности за 1922 р.
3) Принятгя білянсу за 1922 рік і уділеня Управі і Надз. Раді абсолюторії.
4) Зміна статута.
5) Вибір одного члена Управи.
6) Евентуальний вибір 3 членів Надз. Ради і одного заступника.
7) Внесення.

В случаю як би не явилося приписане число членів, то другі Звичайні Загальні Збори відбудуться того самого дня о 3. год. по п. з тим самим денним порядком.

1402 ЗА НАДЗІРНУ РАДУ: 2—3

Білинкевич, Шлевинкевич. Тавантюк.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.